

Emile – Lode voor de vrienden – Verbraecken uit Berchem was 23 jaar toen opstandige militairen in Spanje een staatsgreep pleegden. Hij was zwaar verontwaardigd over het feit dat de Europese democratieën zich afzijdig hielden, terwijl de opstandelingen konden rekenen op de steun van de dictators Hitler, Mussolini en Salazar. Daarom besloot hij zich als vrijwilliger aan te sluiten bij de Internationale Brigades. Hij werkte toen samen met zijn goede vriend Ward Cassiers bij de centrale van de toenmalige Belgische Transportarbeidersbond. Op 23 november 1936 vertrok Lode met de trein naar Parijs. Nog geen twee maanden later, op 7 januari 1937, stierf hij bij een tankaanval nabij Madrid. Minstens tien andere Belgische vrijwilligers lieten daar samen met hem het leven. De lichamen van Lode en zijn strijdmakkers werden in de chaos van de zware gevechten achtergelaten.

Sven Tuytens, die lang in Spanje werkte als VRT-correspondent, reconstrueerde het hele verhaal van Verbraeckens tragische dood. Hij dook daarvoor onder meer in het archief van Ward Cassiers, dat in Amsab-ISG wordt bewaard. Naast krantenknipsels vond hij er brieven, onder meer van Louis Major, topman van het ABVV, die begin jaren 1950 bij het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken informatie probeerde in te winnen over de plaats waar Lode Verbraecken begraven werd. Sven Tuytens ging ten slotte zelf op zoek op de plek waar de gevechten hadden plaatsgevonden. Het enige wat hij vond was een oude kogelhuls met daarop 'Mexico' en '1930' gegraveerd – Mexico was na de Sovjet-Unie de belangrijkste munitieleverancier van de Tweede Spaanse Republiek. Het hele relaas is akelig actueel ...

Ook de bijdrage van Martin Georges en Jean Puissant is biografisch en maakt deel uit van de ambitieuze *Dictionnaire biographique du mouvement ouvrier en Belgique*. Voor Brood & Rozen zetten ze de activist Joseph Milot in de schijnwerpers. Milot (1854-1934) was geen minister, volksvertegenwoordiger of burgemeester, geen belangrijk leider of schrijver. Het Brusselse ‘ketje’ was wel betrokken bij het wel en wee van de socialistische beweging eind 19e en begin 20e eeuw. Als verantwoordelijke drukker en uitgever was hij vanaf 1886 een spilfiguur binnen La Presse socialiste, die onder meer het dagblad *Le Peuple* uitgaf. Daarnaast nam Milot het initiatief om muzikale en poëtische werken van en voor de arbeidersbeweging te publiceren. Milot is misschien vooral bekend gebleven door de *urban legends* over de ontsnapping van de Waalse socialist Alfred Defuisseaux na diens proces in Brussel in 1886. Niet alleen heeft Milot Defuisseaux geholpen bij zijn vlucht, hij lanceerde ook het verhaal dat de koets van de voortvluchtige getrokken werd door het renpaard van de koningin. Het verhaal over de vlucht en de geruchten errond gaf Defuisseaux een uitzonderlijke uitstraling, wat volgens de auteurs bijna tot de ondergang van de Belgische Werklie-denpartij (BWP) leidde.

Barbara Henkes, docent aan de Rijks-universiteit in Groningen, zette eveneens sterk in op biografisch onderzoek. Daarnaast publiceerde ze onder meer over vrouwen- en migratiegeschiedenis, mondelinge geschiedschrijving, de Tweede Wereldoorlog en tijdens het afgelopen

decennium vooral over de verhouding tussen Nederland en Zuid-Afrika en de betrokkenheid van Nederland bij de slaverij. Historicus Nico Van Campenhout kent Barbara Henkes al meer dan twintig jaar. Naar aanleiding van haar officieel afscheid van de universiteit, nu in april, ging hij met de historica in gesprek over haar loopbaan. Haar engagement blijkt trouwens ook uit de bespreking in dit nummer van de twee studies die zij publiceerde over het slaverijverleden in Friesland en in Groningen.

In de rubriek Collectie brengt Sofie Veramme verslag van het bijzonder succesvolle project ‘Bouwtekeningen: Roerend en on-roerend erfgoed gemapt en gelinkt’. Dankzij de steun van de Vlaamse subsidielijn ‘Inhaalbeweging digitale collectiedata’ kon zij, met ondersteuning van verschillende collega’s, 1449 bouwtekeningen inventariseren en 1338 ervan digitaliseren en online zetten. De partnerorganisaties ADVN en Liberas lieten respectievelijk 278 en 178 bouwtekeningen digitaliseren.

Archivaris Maarten Savels verwerkte het archief van de Gentse afdeling van De Wielewaal, een Vlaamse ornithologische ledenvereniging. Een zoveelste aanwinst voor onze ‘groene’ collecties.

Ten slotte belicht onderzoeker Luc Peiren uitgebreid de publicatie over de geschiedenis van de Algemene Centrale van Liège-Huy-Waremme, een uitgave van onze Waalse zusterorganisatie IHOES.

Paule Verbruggen